অধ্যায় ৪ ঃ ভৌতিক সংস্কৃতি

অধ্যায় গাঁথনি

4.1 উদ্দেশ্য

4.2 পৰিচয়

4.3 ভৌতিক সংস্কৃতি

- 4.3.1 লোকশিল্প
- 4.3.2 লোককলা
- 4.3.3 লোকস্থপতি বিদ্যা
- 4.3.4 লোকআভৰণ
- 4.3.5 লোকৰন্ধন প্ৰণালী

4.4 অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

4.5 অধিক জানিবলৈ

4.6 অগ্ৰগতিৰ খতিয়ান

4.7 আৰ্হি প্ৰশ্ন

৪.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি—

- ভৌতিক সংস্কৃতি সম্পৰ্কে আভাস লাভ কৰি অসমৰ ভৌতিক সংস্কৃতি সম্পৰ্কে অৱগত হ'ব
- অসমৰ লোকশিল্প আৰু লোককলাৰ বিষয়ে জ্ঞাত হ'ব
- অসমীয়া লোকস্থপতি বিদ্যাৰ বিষয়ে বিস্তৃত ব্যাখ্যা আগবঢ়াব পাৰিব
- অসমৰ লোকআভৰণ আৰু লোকৰন্ধন প্ৰণালীৰ বিষয়ে ধাৰণা লাভ কৰিব।

৪.২ পৰিচয়

ইয়াৰ আগৰ অধ্যায়টোত আপুনি সামাজিক লোকাচাৰ সম্পৰ্কে সম্যক ধাৰণা লাভ কৰিলে; লগতে তাৰ আধাৰত অসমীয়া সামাজিক লোকাচাৰৰ বিভিন্ন উপকৰণ তথা উপাদান সম্পৰ্কেও অধ্যয়ন কৰিলে। এই অধ্যায়টোত আমি লোকসংস্কৃতিৰ চাৰিটা বিভাগৰ এটি উল্লেখযোগ্য ভাগ "ভৌতিক সংস্কৃতি"ৰ বিষয়ে বহলাই আলোচনা কৰিম।

লোকসংস্কৃতিৰ এটা প্ৰধান বিভাগ হ'ল ভৌতিক সংস্কৃতি। আমাৰ দৈনন্দিন জীৱনত ব্যৱহৃত সামগ্ৰীসমূহেই এই বিভাগটিত অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে। ইতিমধ্যে এই পাঠ্যবিষয়ৰ প্ৰথম

লুকুৱা' অসমীয়া পাট-মুগাৰ কাপোৰ জগত বিখ্যাত। মধ্যযুগৰে পৰাই অসমৰ এড়ি, মুগা আৰু পাট বস্ত্রই বিদেশৰ বজাৰত এক সুকীয়া স্থান অধিকাৰ কৰিছিল। ৰং-বিৰঙৰ আঁচু-সূতা, গুণাৰে বনকৰা তথা মিনাকৰা ফুলৰ চানেকীৰ বাবে অসমীয়া শিপিনী বিখ্যাত। অসমীয়া নাৰীয়ে এৰাতিতে কপাহ নেওঠি, পাঁজি বাটি, সূতা কাটি, কবচ কাপোৰ বৈ স্বামীক ৰণলৈ পথোৱাৰ কথাও বুৰঞ্জীত পোৱা যায়।

অসমীয়া শিপিনীয়ে এশ, ডেৰশ, তিনিশ কাঠীৰ ফুল চানেকি গামোচা, চাদৰ বা মেখেলাত বাছে। বিভিন্ন ধৰণৰ চৰাই (মইনা, শেন আদি), গছা, বস্তি, শৰাই, কলগছ, হাতী, ঘোঁৰা, বাঘ, সিংহ, জোন, বেলি, তৰা, আঠ, চাৰি বা ছপহীয়া ফুল তাঁতত দক্ষতাৰে ফুটাই তোলে। এইবোৰৰ উপৰি বৰ কাপোৰৰ গুণাকটা চেলেং, ৰিহা, মেখেলা-চাদৰ, চোলা-চুৰীয়া আদি নিত্য ব্যৱহার্য কাপোৰ ঘৰতে বৈ লয়। আনকি সদায় ব্যৱহাৰ কৰা গামোচাখনতো ফুল বাচি লয়। জনগোষ্ঠীয় শিপিনীয়ে কঁকালী তাঁতত ৰেখা, ত্রিভুজ, জ্যামিতিক চিত্রও ফুটাই তোলে।

- *মৃৎশিল্প ঃ* যিবোৰ সামগ্রী মাটি ব্যৱহাৰ কৰি নির্মাণ কৰা হয় তাকে মৃন্ময় সামগ্রী বুলি কোৱা হয়। ইয়াৰ লগত জড়িত শিল্পই হ'ল মৃৎশিল্প। অসমত প্রাগ্-ঐতিহাসিক কালৰেপৰা মৃৎশিল্পৰ প্রচলন থকাৰ প্রমাণ পোৱা যায়। মূলতঃ কুমাৰ আৰু হীৰাসকল হ'ল এই বৃত্তিধাৰী লোক। অসমৰ গৃহস্থালী তথা অন্যান্য কার্যত ব্যৱহৃত বিভিন্ন সঁজুলী তথা পাত্র মৃৎশিল্পৰ উৎকৃষ্ট উদাহৰণ। সৰুমলা, বৰমলা, চৰু, টেকেলি, গিলাচ, ধূপদানি, ধূনা বাটি, গাগৰি, দুণৰি, খোলা, বিভিন্ন মাটিৰ পুতলা, ইত্যাদি হ'ল মৃৎশিল্পৰ চানেকি। ইয়াৰ উপৰি বিহুত ব্যৱহাৰ কৰা সুষিৰ বাদ্য 'সুতুলি'ও মাটিৰে নির্মাণ কৰা হয়।

  গোৱালপাৰা, গৌৰীপুৰ তথা কামৰূপৰ বিভিন্ন ঠাইত মাটিৰ পুতলা নির্মাণ কৰা হয়। গৌৰীপুৰৰ পোৰামাটিৰ শিল্প জগত বিখ্যাত। সাধাৰণতে মাটিৰে দৰা-কইনা, হাতী-মাউত, ঘোঁৰা-মানুহ, চৰাই, পাল্কী বা দোলাৰ পুতলা সজা হয়। এইবোৰ সামগ্রী নির্মাণৰ ক্ষেত্রত ৰীতিবদ্ধ ভংগী দেখিবলৈ পোৱা যায়।

জানি থোৱা ভাল

কুমাৰসকলে মাটিৰ সামগ্রীসমূহ সাজোঁতে এখন বিশেষ ধৰণৰ চাক ব্যৱহাৰ কৰে। ইয়াক 'কুমাৰৰ চাক' বোলা হয়। হীৰাসকলে চাক ব্যৱহাৰ নকৰে। এওঁলোকে কাঠ বা বাঁহৰ মাৰিৰে মৰিয়াই মৰিয়াই মাটিৰ পাত্রসমূহ নির্মাণ কৰে।

- *বাঁহ, বেত, কাঠ, কুঁহিলা আৰু হাতীদাঁতৰ শিল্প ঃ* অসমীয়া সংস্কৃতিৰ এটা প্রধান উপাদান হ'ল বাঁহ। জন্মৰ পৰা মৃত্যুলৈকে অসমীয়া মানুহৰ নিত্য ব্যৱহার্য সামগ্রী

অসমৰ হাতী দাঁতৰ শিল্প পুৰণি কালৰে পৰা এক সমৃদ্ধিশালী ধাৰা হিচাপে চিহ্নিত হৈ আহিছে। অসমৰ হাতী দাঁতৰ ফনি, কাকৈ, টেমা, সঁফুৰা, লাঠী, দেৱমূৰ্তি, জীৱ-জন্তুৰ প্ৰতিকৃতি আদিয়ে এই কথাৰ স্বাক্ষৰ বহন কৰে। আউনীআটী সত্ৰত সংৰক্ষিত হাতী দাঁতৰ পাটিখন অসমৰ এই লোকশিল্পবিধৰ উৎকৃষ্টতম চানেকী।

এইবোৰৰ উপৰি অসমৰ হাবিত পোৱা মাদুৰি, পাটি দৈ, মুঠাবন, তালপাত, টকৌপাত, মৰাপাট, ৰিহা, কুকুৰমুতা আদি গছৰ আঁহ, গড়ৰ খড়গ, ম'হ আৰু পহুৰ শিং আদিৰ পৰাও অসমীয়া লোকশিল্পীয়ে বহু মূল্যবান সা-সামগ্ৰী নিৰ্মাণ কৰে।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ১ ঃ পোৰামাটিৰ শিল্পৰ বাবে অসমৰ কোন অঞ্চল বিখ্যাত?

.....

➢ *ধাতু শিল্প ঃ* ধাতুজাত সামগ্ৰী — কাঁহ, পিতল, তাম, সোণ, ৰূপ আৰু লোৰে নিৰ্মাণ কৰা সামগ্ৰীসমূহ এই বিভাগৰ অন্তৰ্গত। অসমৰ কাঁহ-পিতলৰ কাৰিকৰে দৈনন্দিন ব্যৱহাৰ্য আৰু গৃহস্থালী সঁজুলী, যেনে— বিভিন্ন ধৰণৰ কাঁহী, বিভিন্ন ধৰণৰ বাটি, ঠগী, শৰাই, সঁফুৰা, বটা, খৰাহি, লোটা, ঘটী, কলহ, গাগৰি, ভোগজৰা, মাইহাং, বিভিন্ন ঘন বাদ্য, পূজা-পাৰ্বন আদিত ব্যৱহাৰ কৰা বিভিন্ন সঁজুলী নিৰ্মাণ কৰে। বৰ্তমানৰ হাজো আৰু সৰ্থেবাৰী অঞ্চল ক্ৰমে পিতল আৰু কাঁহ শিল্পৰ বাবে বিখ্যাত।

অসমীয়া মানুহে সোণ-ৰূপ মূলতঃ অলংকাৰ হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰে যদিও ধনী ব্যক্তিসকলে ইয়াৰে দৈনন্দিন ব্যৱহাৰ্য সামগ্ৰী, যেনে— সোণ-ৰূপৰ ঠাল, বাটি, চৰিয়া আদিও ব্যৱহাৰ কৰিছিল। অসমীয়া সমাজত ব্যৱহৃত বিভিন্ন স্বৰ্ণাভৰণ — কেৰু, মণি, থুৰীয়া, খাৰু, দুগ-দুগী, ঢোলবিৰি, জোনবিৰি, মাকৰি, কাণফুল, আঙুঠি, জাংফাই, গেজেৰা, কৰধ্বনি আদি সোণ-ৰূপেৰে নিৰ্মিত। অসমীয়া কাৰিকৰে পাণখিলা স্বৰূপ দুগদুগী, শেৱালিফুল স্বৰূপ গলপতা; কাচি জোনৰ দৰে গেজেৰা; আঙুঠিত জেঠী, পখিলা; টেঙেচী পাতৰ আৰ্হিৰ নাকফুল; ডালিমফুলৰ দৰে কেৰু; কদৈ বা শিলিখাৰ দৰে চিপাত মণি আদি নিৰ্মাণ কৰি শিল্পীমনৰ পৰিচয় দাঙি ধৰিছে। উল্লেখযোগ্য যে সোণ-ৰূপৰ লগত বিভিন্ন মণি-মুকুতা খুওৱাৰ ফলত এই ধৰণৰ গহনা-গাঁঠৰিবোৰ উজ্জ্বল হৈ উঠে। আগৰ দিনত অসমীয়া পুৰুষেও নিজৰ মৰ্যাদা অনুযায়ী অলংকাৰ ব্যৱহাৰ কৰিছিল। এই অলংকাৰসমূহৰ মাজত লোককল্পনাৰ শিল্পসুলভ ৰূপ পৰিস্ফুট হৈছে।

লোহা শিল্পৰ ক্ষেত্ৰতো অসম পিচ পৰি থকা নহয়। অসমীয়া কমাৰে

অহা গৃহ নির্মাণ প্রণালী, ডাকৰ বচন আদিয়েই হ'ল ইয়াৰ মূল আধাৰস্বৰূপ। সাধাৰণতে ঘৰ-দুৱাৰবিলাক বিশেষ কাৰুকার্য খচিত নহয়— দুখন চাল, কাঠ বা বাঁহৰ খুটা, মাটিৰে লিপা বেৰ, কাঠ বা বাঁহৰ দাং লগোৱা দুৱাৰ আদিয়েই প্রধানতঃ অসমীয়া ঘৰৰ চানেকি। ডাকৰ বচনত উল্লেখ আছে —

পূবে ভঁৰাল, পশ্চিমে গঁৰাল।
উত্তৰে চৰু, দক্ষিণে গৰু।।

ঘৰ সজাৰ আগতে জ্যোতিষীৰ হতুৱাই চোৱা-মেলা কৰি ঘাইখুঁটা পুতিবৰ দিনা পূজা এভাগো কৰি লোৱা হয়। ঘৰ বন্ধা ভেটিৰ বাবেও স্থান নির্বাচন কৰি পূবা-পশ্চিমাকৈহে বৰঘৰ সজা হয়। ডাকৰ বচনতো ইয়াৰ উল্লেখ আছে—

পূবা-পশ্চিমাকৈ সাজিব ঘৰ।
অকাল মৃত্যুক নাহিকে ডৰ।।

পূর্বতে ঘৰ সাজোতে বতাহ সোমাব পৰাকৈ খিৰিকি দিয়া নহৈছিল। তাৰ ঠাইত বেৰত জলঙা কাটিহে পোহৰ সোমোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰা হয়। ভঁৰালঘৰ পূবফালে এমূৰে চাংঘৰ দৰে কেঁচাকৈ সজা হয়। ভঁৰালঘৰো অসমীয়া মানুহৰ বাবে গোসাঁইঘৰৰ দৰে পবিত্র স্থান। বাহি গাৰে কেতিয়াও ভঁৰালত সোমোৱা নহয়। ভঁৰালত উঠোতে-নামোতে গাধৈত সেৱা এটি কৰি লোৱা নিয়ম। তদুপৰি বিহুৰে সংক্রান্তিয়ে ভঁৰালত চাকি এগচো জ্বলোৱা হয়।

ঠিক সেইদৰে মাৱলঘৰ বা তাৰ পিৱালিত ঢেঁকীশাল পতা হয়। গৰু-ম'হৰ বাবে গোহালিঘৰ সজা হয়। মাজতে চোতালখন লৈ চ'ৱাঘৰ, বৰঘৰ, মাৱলঘৰ, গোসাঁইঘৰ, ৱান্ধনিঘৰ আদি সুকীয়া সুকীয়াকৈ বিভিন্ন ঘৰসমূহ সজা হয়। চ'ৱাঘৰ সাধাৰণতে দুচলীয়াকৈ পথালিভাৱে সাজে। চ'ৱাঘৰ, বৰঘৰৰ পৰা আঁতৰত অলপ ভিতৰফালে ৱান্ধনিঘৰ কেঁচাকৈয়ে সজা নিয়ম অসমীয়া সমাজত প্রচলিত আছিল। বর্তমান কাঠ, টিং আদিৰে নির্মাণ কৰিলেও সাধাৰণতে ৱান্ধনি ঘৰৰ মজিয়া কেঁচাকৈ ৰখা দেখা যায়।

অসমীয়া ঘৰৰ বেৰসমূহ মূলতঃ বাঁহেৰে সজা হয় যদিও কেতিয়াবা কেতিয়াবা ইকৰা বা খাগৰিও ব্যৱহাৰ কৰা হয়। চাল উলুখেৰ বা শৰণখেৰেৰে চোৱা হয়। খেৰৰ অভাব হ'লে ধানৰ নৰাও ব্যৱহাৰ কৰে। বর্তমান অৱশ্যে কাঠৰ ঘৰৰ লগতে বাঁহৰ ঘৰতো টিনপাট বন্ধা দেখা গৈছে। ঠিক সেইদৰে বহু অঞ্চলত টকৌপাত, তালপাত আদিও চালত ব্যৱহাৰ কৰা পৰিলক্ষিত হ'ব।

আহোম ৰজাসকলে পোৱামাটিৰ পকীঘৰো সজাইছিল। সাধাৰণ প্রজাই এনে ঘৰ নির্মাণ কৰিব নোৱাৰিছিল। স্বর্গদেওসকলৰ ৰাজ অভিষেকৰ কাৰণে পাটঘৰ, হোলোংঘৰ, শিঙৰি ঘৰ আদিও নির্মাণ কৰিছিল। এওঁলোকৰ ঘৰসমূহত দুয়োমূৰে টুপ লগোৱা দেখা যায়। উল্লেখযোগ্য যে সাধাৰণ প্রজাই তেওঁলোকৰ ঘৰত টুপ লগোৱাত বাধা আছিল।

গৰখীয়া আদিয়ে আঠুমূৰীয়া চুৰিয়া পিন্ধিছিল। সম্ভ্রান্ত লোকসকলে ভৰিৰ সৰু গাঠিলৈকে পৰা ধুতি পিন্ধিছিল। আনহাতে গাত লৈছিল চাদৰ। উল্লেখযোগ্য যে ধুতি আৰু চাদৰ লোৱাৰ বিভিন্ন ৰীতি বিৰাজমান। পূৰ্বতে পাগুৰি মৰাৰ ৰীতি নাছিল যদিও আহোমসকলৰ দিনৰে পৰা ইয়াৰ প্ৰচলন হয়। এঙাচোলা, গোমচেঙৰ চোলা, চটিনৰ চোলা, নৰাচোলা, বুকুচোলা, মিৰ্জাই চোলা, মোগলাই চোলাৰ লগত আন বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ চোলাও আহোম যুগৰ পৰা প্ৰচলন হ'বলৈ ধৰে। অসমীয়া মানুহে সাধাৰণতে কপাহী, এড়ি, মুগা আৰু পাটৰ কাপোৰ ব্যৱহাৰ কৰিছিল। পূৰ্বতে অসমীয়া শিপিনীয়ে তাঁতশালতে নিত্য ব্যৱহাৰ্য এই ধৰণৰ বস্ত্ৰ তৈয়াৰ কৰিছিল। গামোচা, চাদৰ, চেলেং, বৰ কাপোৰ, তিয়নী, চুৰিয়া বা ধুতি, ৰিহা কাপোৰ, চোলা কাপোৰ আদি সকলো নিজে বৈ ব্যৱহাৰ কৰিছিল।

অসমীয়া নাৰীয়ে পূৰ্বতে শাৰী পৰিধান কৰিছিল। বৈষ্ণৱ যুগৰ কবিৰ ৰচনা তথা উজনি নামনি দুয়োফালে প্ৰচলিত বিয়া নামত থকা কন্যাৰ সাজ-পাৰৰ ক্ষেত্ৰত কৰা বৰ্ণনাত ইয়াৰ উল্লেখ পোৱা যায়।

শাৰী পিন্ধে শাৰী পিন্ধে ভাল মানুহৰ জী।
ভাল কৰি শাৰী পিন্ধে চিকাত গাৱত দি।। *(বিয়ানাম)*

পৰৱৰ্তীকালত ৰিহা-মেখেলা আৰু চেলেং বা চাদৰ ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ লয়। এয়া মূলতঃ মংগোলীয় সংস্কৃতিৰ অৱদান বুলিয়েই অনুমান কৰা হৈছে। আহোম যুগত অসমীয়া মহিলাৰ সাজ-পাৰ কিছু পৰিৱৰ্তন ঘটে। আঁচুঅলীয়া ৰিহা, আঁচলে পাৰিয়ে গুণাকটা ৰিহা, গাৰিয়লী ৰিহা, দহিঅলীয়া ৰিহা আৰু কিংখাপৰ মেখেলা, গুণাকটা মেখেলা, গোমচেঙৰ মেখেলা, চাটনৰ মেখেলা, পাটৰ মেখেলা, মুগাৰ মেখেলা অসমীয়া তিৰোতাই অতীজৰেপৰা পৰিধান কৰি আহিছে। অবিবাহিতা আহোম মহিলাই ৰিহা নলৈছিল। বিবাহিতাই তিনি বস্ত্ৰ, ক্ৰমে— মেখেলা, চাদৰ আৰু ৰিহা, অবিবাহিতাই দুই বস্ত্ৰ— মেখেলা আৰু চাদৰ পৰিধান কৰিছিল।

জানি থোৱা ভাল

অসমীয়া লোকসমাজত সাজ-পাৰৰ বিশেষ স্থান আছে। ই মৰম আৰু মৰ্যাদাৰ প্ৰতীক। বিহুত বিহুৱান দিয়া কথাটিয়ে ইয়াৰ সাক্ষ্য বহন কৰে। অসমীয়া সমাজত সাজ-পাৰৰ ক্ষেত্ৰত বহু ৰীতি নীতিও আছে। তাঁতশালৰ প্ৰথম জুঁটিৰ চেলেং আৰু গামোচা ক্ৰমে গুৰু আৰু নামঘৰলৈ আগ কৰা হয়। ঠিক সেইদৰে বিভিন্ন উৎসৱ-পাৰ্বণত মান অনুসৰি বস্ত্ৰ দান কৰা হয়।

গতিশীল সময়ৰ বুকুত সমাজলৈ বহু পৰিৱৰ্তন আহে। সাংস্কৃতিক চিন্তা চেতনাৰ আদান-প্ৰদানৰ প্ৰভাৱত এই পৰিৱৰ্তন সংঘটিত হয়। অসমীয়া লোক সাজ-পাৰৰ ক্ষেত্ৰতো এই প্ৰভাৱৰ বাবেই বহু পৰিৱৰ্তন ঘটিছে। বৰ্তমানকালত বিভিন্ন ধৰণৰ লংপেণ্ট, চোলা,

৪.৩.৫ লোকৰন্ধন প্ৰণালী

খাদ্য মানুহৰ মৌলিক প্ৰয়োজনবোৰৰ ভিতৰত এটা। বেশভূষা, আচাৰ-ব্যৱহাৰ আদিৰ জৰিয়তে এজন মানুহৰ বিষয়ে যিমানখিনি জানিব পৰা হয়, খাদ্যৰ পৰা তাতোকৈ বেছি কথা জানিব পাৰি। সুৰুচিপূৰ্ণভাৱে জীৱন-নিৰ্বাহ কৰিব পৰাটোত সংস্কৃত সম্পন্ন মনোভাবৰ উমান পোৱা যায়। ৰন্ধন প্ৰণালী হ'ল ইয়াৰে এটা প্ৰধান উপকৰণ।

অসমীয়া মানুহৰ প্ৰধান খাদ্য হ'ল ভাত। প্ৰধানতঃ আৰৈ-উখোৱা চাউলৰ ভাত। বিভিন্ন ধৰণৰ ধান— বিশেষকৈ জহা, মাগুৰি, সুৱাগমণি, মালভোগ, শালি আদিৰ পৰা ভাত ৰন্ধা হয়। গৰম ভাতৰ উপৰি পইতা, কৰ্কৰা, বাহী ভাত খোৱাৰ পৰম্পৰাও অসমীয়া সমাজত বিদ্যমান।

অসমীয়া সমাজত অতীজৰে পৰা বিবিধ সুগন্ধি আৰু সুমিষ্ট ৰন্ধন প্ৰণালী চলি আহিছে। কোন পৰ্বত কি কি খাদ্য খাব লাগে, কি কি উপকৰণেৰে ৰান্ধিব লাগে, কেনেদৰে পাচলি কাটিব লাগে এনেধৰণৰ বিবিধ কথা আমি ডাকৰ বচন আৰু প্ৰবাদ-প্ৰবচনত উল্লেখ থকা দেখিবলৈ পাওঁ। যথা—

শাকে শোকোতাই ভক্ষণ।
সেয়ে পুৰুষৰ লক্ষণ।। (প্ৰবচন)
বুঢ়াই ডেকাই দুহালি বাবা।
তপতে পইতাই দুসাজি খাবা।। (ডাকৰ বচন)

অসমীয়া সমাজত প্ৰচলন থকা ৰন্ধন প্ৰণালী উপকৰণ অনুসৰি ইয়াক তিনি ধৰণে ভাগ কৰিব পাৰি, ক্ৰমে— টেঙা, তিতা আৰু খাৰ। টেঙাৰ আঞ্জা যি ধৰণেই নাৰান্ধক অসমীয়া মানুহৰ বাবে সেয়াই প্ৰিয়। বিলাহি, কণবিলাহি, টেঙামৰা, ঔটেঙা, থেকেৰা, চুকা শাক হ'ল এনেধৰণৰ টেঙা আঞ্জাৰ উপকৰণ। কণবিলাহি, মাগুৰ মাছ আৰু কচুথোৰৰ আঞ্জা; ঔটেঙা ঢেকীয়া শাক আৰু পুঠি মাছৰ তৰকাৰী বা শ'ল মাছৰ লগত ঔটেঙা; পকা তেতেলী আৰু বুঢ়া বৰালী আদি সুস্বাদু আঞ্জাৰ সৰ্বোত্তম সংমিশ্ৰণ। আনহাতে বাঁহ অসমীয়া সংস্কৃতি প্ৰতিটো অংশতে লিপিট খাই আছে বুলি আমি আগতেও উল্লেখ কৰিছো। বাঁহৰ গাজ আৰু মাছৰ মূৰৰ আঞ্জা আন এক অসমীয়া লোকখাদ্য। টেঙাৰ দৰে অসমীয়াৰ আন এবিধ প্ৰিয় খাদ্য বস্তু হ'ল খাৰ। আনকি 'খাৰ খোৱা অসমীয়া' বুলি এযাৰ আপ্তবাক্যও প্ৰচলন আছে । ইয়াৰ পৰাই অনুমান কৰিব পাৰি অসমীয়া সমাজত খাৰৰ জনপ্ৰিয়তা। কলগছৰ পৰা প্ৰস্তুত কৰা কলাখাৰ আৰু দলনিত হোৱা শাকৰ পৰা সৎখাৰ, আঠিয়া কলৰ শুকান বাকলি পুৰি তৈয়াৰ কৰা খাৰ আদি বিভিন্ন ধৰণৰ খাৰ অসমীয়া সমাজত প্ৰচলিত। পূৰ্বতে লোণৰ পৰিৱৰ্তে খাৰ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল। অমিতা, পচলা, মাটিমাহ, লাউশাক, তিতামৰাৰ শুকান পাত, তিতাফুল, শোকোতা আদি বিবিধ পাচলিৰ লগত খাৰ ৰন্ধা হয়।

প্রশ্ন নং ৫ ঃ অসমীয়া সমাজত মাছ খোৱাৰ প্রধান প্রণালী কেইটা কি কি?

.....

চিন্তা-চর্চা কৰক — ৪.২

ইয়াত উল্লেখ কৰা বিবিধ ৰন্ধন শৈলীৰ বাহিৰে আপুনি জনা অসমীয়া লোকৰন্ধন প্রণালীসমূহৰ বিষয়ে এটি প্রবন্ধ যুগুত কৰক।

৪.৪ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

- লোকসংস্কৃতিৰ এটা প্রধান বিভাগ হ'ল ভৌতিক সংস্কৃতি। আমাৰ দৈনন্দিন জীৱনত ব্যৱহাৰ কৰা সামগ্রীসমূহেই এই বিভাগটিত অন্তর্ভুক্ত হৈ আছে। এই বিভাগটিত লোকশিল্প, লোককলা, লোকস্থপতি বিদ্যা, লোকআভৰণ আৰু লোকৰন্ধন প্রণালী — আদি দিশসমূহ সন্নিৱিষ্ট হৈ আছে। দৈনন্দিন ব্যৱহার্য সামগ্রীৰ পৰা আদি কৰি বিভিন্ন উৎসৱ-অনুষ্ঠানত বিশেষভাৱে প্রয়োজন হোৱা বিভিন্ন সামগ্রীলৈকে লোকশিল্পৰ পৰিসৰ পৰিব্যাপ্ত হৈ আছে। মূলতঃ লোকশিল্পই ব্যক্তিজীৱন তথা সামূহিক জীৱনৰ প্রয়োজনীয়তা পূৰণ কৰে যদিও বহুসময়ত এইবোৰে অর্থনৈতিক দিশতো বিশেষ ভূমিকা গ্রহণ কৰে।
- অসমৰ লোকশিল্পসমূহক কেইবাটাও বিভাগত ভাগ কৰি আলোচনা কৰিব পাৰি। যথা — বয়নশিল্প, মৃৎশিল্প, বাঁহ, বেত, কাঠ, কুঁহিলা, হাতী দাঁতৰ শিল্প আৰু ধাতুশিল্প। এইবোৰৰ উপৰি অসমৰ হাবিত পোৱা মাদুৰি, পাটি দৈ, মুঠাবন, তালপাত, টকৌপাত, মৰাপাট, ৰিহা, কুকুৰমুতা আদি গছৰ আঁহ, গড়ৰ খড়গ, ম'হ আৰু পহুৰ শিং আদিৰ পৰাও অসমীয়া লোকশিল্পীয়ে বহু মূল্যবান সা-সামগ্রী নির্মাণ কৰে।
- লোকসমাজত পৰম্পৰাগতভাৱে প্রচলিত হৈ অহা কলাই হ'ল লোককলা। লোককলা আৰু লোকশিল্প এটা মুদ্রাৰ ইপিঠি-সিপিঠি। মূল কথাটি হ'ল — 'আনন্দদানৰ প্রকার্য সম্পৃক্ত নির্মিতিয়েই কলা আৰু জীৱনৰ বাস্তৱিক প্রকার্য সম্পৃক্ত নির্মিতিয়েই শিল্প।'
- অসমৰ লোকস্থপতি বিদ্যা বুলি ক'লে প্রধানতঃ বাঁহেৰে নির্মাণ কৰা ঘৰ-দুৱাৰৰ কথাকে বুজিব লাগিব। বাঁহৰ উপৰি বেত, ইকৰা, খেৰ আৰু কাঠো ইয়াৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা হয়। অসমৰ লোকসমাজত বিবিধ প্রয়োজন মতে সজা ঘৰবোৰৰ ভিতৰত — চ'ৰাঘৰ, বৰঘৰ, সৰুঘৰ, মাৰলঘৰ, শোৱনিঘৰ, ৰান্ধনিঘৰ, ঢেঁকীশাল, তাঁতশাল, ভঁৰাল, বাটচ'ৰা, নামঘৰ, গোসাঁইঘৰ আদিয়েই প্রধান। ইয়াৰে বেছিভাগ ব্যক্তিগত আৰু দুই এক ৰাজহুৱা ঘৰ। অসমীয়া লোকসমাজত নামঘৰৰ স্থান অতিকে উচ্চ। নামঘৰসমূহত মূলতঃ চাৰিটা ভাগ থাকে—

4] দাস, যুগল; *অসমৰ লোককলা;* গুৱাহাটী।

5] তাহেৰ, মহম্মদ (মুখ্য সম্পাদক) (2005); *বিশ্বকোষ (অষ্টম খণ্ড);* গুৱাহাটী ঃ অসম সাহিত্য সভা।

6] তাহেৰ, মহম্মদ (মুখ্য সম্পাদক) (2006); *বিশ্বকোষ (নৱম খণ্ড);* গুৱাহাটী ঃ অসম সাহিত্য সভা।

7] নার্জি, ভবেন (1971); *বড়ো-কছাৰীৰ সমাজ আৰু সংস্কৃতি;* গুৱাহাটী।

8) নেওগ, ডিম্বেশ্বৰ (1964); *নতুন পোহৰত অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী;* গুৱাহাটী।

9) নেওগ, মহেশ্বৰ (1964), *অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা;* গুৱাহাটী ঃ চন্দ্র প্রকাশ।

10] নেওগ, হৰিপ্রসাদ আৰু গগৈ, লীলা (সংকলন আৰু সম্পাঃ) [1989]Ê, *অসমীয়া সংস্কৃতি;* ডিব্রুগড় ঃ বনলতা।

11) বৰদলৈ, নির্মলপ্রভা (1971); *অসমৰ লোকসংস্কৃতি;* গুৱাহাটী ঃ লয়ার্ছ বুক ষ্টল।

12) বৰুৱা, বিৰিঞ্চি কুমাৰ (1985); *অসমৰ লোকসংস্কৃতি;* গুৱাহাটী।

13] ৰাজবংশী, পৰমানন্দ (সম্পাঃ), (2003); *অসমীয়া জাতি আৰু সংস্কৃতি;* গুৱাহাটী ঃ প্রাগ্‌জ্যোতিষ মহাবিদ্যালয়।

14] হাকাচাম, উপেন ৰাভা (2010); *অসমৰ জনজাতীয় সংস্কৃতি;* গুৱাহাটী ঃ বাণী মন্দিৰ।

15) শর্মা, নবীন চন্দ্র (1998); *অসমীয়া লোকসংস্কৃতিৰ আভাস;* গুৱাহাটী ঃ বাণী প্রকাশ প্রাইভেট লিমিটেড।

16) শর্মা, নবীন চন্দ্র (সম্পাঃ) (1987); *ডাক প্রৱচন;* গুৱাহাটী ঃ বাণী প্রকাশ প্রাইভেট লিমিটেড।

17) হাজৰিকা, বিশ্বেশ্বৰ (2003); *অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী (প্রথম খণ্ড);* গুৱাহাটী ঃ আনন্দৰাম বৰুৱা ভাষা কলা-সংস্কৃতি সংস্থা।

ইংৰাজী গ্রন্থ

18) Baruah, B. K. (1969). *A Cultural History of Assam*. Guwahati: Lawyer's Book Stall.

19) Dorson, R. M. (ed.)(1972). *Folklore and Folklife: An Introduction.* Chicago: The University of Chicago Press.

20) Dundes, A. (1978). *Essays in Folkloristics*. Folklore Institute.

21) Dutta, B. (ed.)(1994). *A Hand Book of Folklore Material of North-East India*. Guwahati: ABILAC.

22) Leach, M. (1972). *Standard Dictionary of Folklore*. Funk & Wagnalls.

23) Sarma, N. C. (1988). *Essays in the Folklore of North-Eastern India*. Guwahati: Bani Prakasan.